

Slovanski popotnik.

* Zvezek drugi leta 1853 „časopisa českega museuma“, kateri obsega spet mnogo krasnih sestavkov slavniških pisateljev, je prinesel v prilogi konec imenstva zdraviteljskega (terminologije lékařské), za katerega smo mu tudi Slovenci serčno hvaležni, ne da bi zaverjali, kar imamo v imenih bolezni boljšega svojega, ampak da dostavimo, kar nam manjka in popravimo, kar je v českem imenstvu boljšega. Naj bi tudi bratje Čehi tako storili! V slovenskih knjigah „živinozdravstva“, katerega imena se popolnoma vjemajo s „človekozdravstvom“, bojo našli marsikako ime, ki bi jim utegnili vseč biti in boljši od njihovega. — Dalje naznanja pohvaljeni zvezek dnarni stanin število družbinikov českega muzea in matice česke; dohodki so znesli 87.074 fl. 25¹/₄ kr., izdajki 11.392 fl. 3 kr.; čisto imenje konec leta 1852 je bilo 75.682 fl. 22¹/₄ kr., — število družbenikov 1930.

* Na Ruskem je prišlo v letu 1851 867 knjig na svitlo, in sicer izvirnih spisov 802 (8009 tiskanih pôl), pristavljenih pa 65 (964 tiskanih pôl). Časopisov se je našlo 102, ki so obsegli 80.000 tiskanih pôl, 5544 pôl več kot v letu 1850.

* Čitanka za višji gimnazij „Cvetnik srbske slovesnosti“ od Ivana Subbotiča je že na svetlem. Velja 1 for. 10 kr.

* Znani ilirski pisatelj Fröhlich (Veselić) je izdal knjižico pod naslovom: „Kurze theoretisch-praktische Taschengrammatik der serbischen Sprache“. Velja 40 kr.

* „Matica serbska“ se je po mnogem prepiranj in v veliko veselje vsacega rodoljuba iz Pešta v Novi Sad prenesla.

* Mikulavž Adlersberg je izdal imenitno zemljo- in narodopisno delo pod naslovom: „Iz Rima v Jeruzalem“, v katerem je dežele, šege in navade narodov popisal, ki jih je na poti med tema mestoma našel.

* Ministerstvo uka je priporočilo za učenje od gosp. Jirečka v českem jeziku spisano v Pragi izdano čitanko pod naslovom: „Obrazi z Rakouských zemi, narodu a dejin“ za rabo v četrtem gimnazialnem redu.

* Česka prestava Schmidove povedke: „Josafat“ in Šulcevi „Obrazi sveta“ za mladost pridejo v drugo na svitlo.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Maribora 27. sept. Od večih strani radostno slišimo, da se zlò imenitni možje z vso močjo trudijo za zjedinjenje slovenskega oddelka Sekovske vladikovine (škofije) z Lavantinsko slovensko, in to s tem večim upanjem, ker so tudi gospodje duhovniki Gornještajerskega, kakor smo zvedli, prošnje predložili sl. ministerstvu, da bi jih rešiti blagovolilo večnega oskerbnitstva, in jim dati ali posebnega vladika (škofa) ali jih združiti z bližnjo Solnogradsko škofijo. Vsled te prigodbe se trdno nadajmo, da nam bode skoro pravična želja spolnjena.

Na Mariborskem učilišču se je letos za prvi razred oglasilo 56 učencov, v vseh osmih razredih jih je 200. Dobili smo, hvala Bogu! spet jednega vrlega Slovence častitega g. Pavliča za učitelja iz prirodoslovnih nauk; samo še željno pričakujemo upravitelja (directora) in jednega učitelja, ktera nam manjkata.

Letos je vendar po dolgem dokazovanji in prizadevanji rodoljubov od deželske šolske oblasti dovoljeno 16 ur za naš materinski jezik, katerega se nadopolna mladež z veliko gorečnostjo in z obilnim uspehom uči in to v prvih šestih razredih slovenski, v sedmem ilirski primerjavaje s slovenskim in v osmem staroslovenski primerjavaje z novoslovenskim in ilirskim.

Pri tej priložnosti javljam v imenu slave iskreno željo, da bi se tudi v drugih na slovenske zemlji ležečih učiliščih vpeljal poduk staroslovensčine, kakor se to v Karlovcih godi.

Konečno še se ne morem zdržati, da ne bi omenil, neke napake, ktera vsakega pravega kristiana in tudi naj umerjenejšega Slovence britko v srce ranuje. V neki slovenski fari (župi) se molijo litanije nemški, ubogo ljudstvo pa slovenski odgovarja; tako je tudi s petjem ob maši. Jeli ni to prečudno! Jeli se to ne pravi božjih reči oskrunjevati! Sekolovski.

Iz Štajarskega slovenskega. D. Dve novici, ki vas Krajnce dotikate, vam moram naznaniti, od katerih pa Krajncem na čast doslej moram misliti, da so le prazne govorice. Ena je, da se govori, da na vašem gimnaziju ne napreduje učenje slovenskega jezika tako, kakor drugod, ker gospodje učitelji nek tožijo, da jim „Lehrstoff-a“ manjka. Res je, da sta še le dva zvezka „berila slovenskega“ na svetlem, ali tudi drugod, kjer se slovenski jezik uči, jih ni več, pa nikjer se ne čuje taka tožba, ker se družih pripravnih beril ne manjka, če jih učenik le najti hoče. Ne moremo tedaj verjeti te pravlice. Druga je, da je nekterim ega, emu in om tén v peti, in da zgolj zavolj taci malenkost zametujejo vse hvale vredne knjige in od slavnega ministerstva nauka terjajo preklic modrega zaukaza, ki veleval, naj se šolske knjige pišejo po pisavi slovenskega „zakonika“. Naravnost Vam rečem, da takošne abote ne moram verjeti! *)

Iz Železnikov. Enacih dogodb mendo „Novice“ tudi še niso popisale, kakor so se nedavno pri neki fari blizo nas godile, ktere imé vender zastran malega števila „dobrih“ zmolčati hočem. Imajo pri ti fari šolo, za katero posestnik celega zemljiša na leto po 50 kraje, kajzarji in gostači pa neke male krajcarje plačati imajo. Gledé na toliko neprecenljivih in za vsaki stan potrebnih nauk, ki jih mladina v šoli dobiva, bo pač slednji poznal, da taki krajcarji niso noben denar, in kdor ima le kaj človeškega čuta v sebi, jih že rad plača, ako

*) Ali je na prvi pravlici kaj resnice ali ne, ne vemo povedati; zares čudno bi bilo, ako bi tako bilo, kar nikjer drugod ni. Druga pravica pa je, žalibog! čista resnica. Mi Krajnci smo bili od nekdanj abecedarji, in takošni, da smo celo vojske o tem imeli. Perva vojska zavolj čerk je bila saj s tem opravičena, da čerke, s kterimi se imajo glasi našega jezika zaznamovati, niso ravno takošna malenkost, kakor marsikdo misli; druga vojska zavolj tako imenovanih oblik „iga“ ali „ega“, „am“ ali „om“ itd. je pa zares taka malenkost, da se brez konca in kraja le otroci zavoljo nje zamo-rejo pripraviti ali pa strastniki. Tudi „Novice“, kakor je znano, so se izperva potegovala za „iga“, „imu“ in „am“ gledé na staro pravo (pravico), ktero so te oblike po pisateljih slovenskih zadobile. Ali ko smo se prepričali, da večina slovenskih pisateljev tako pisati želi, — da se tako bližamo drugim slovanskim narečjem, — da živijo te oblike v več krajih med ljudstvom, smo se vdali tem oblikam toliko rajši, ko smo popraševaje proste bravce: ali jih „ega“ in „emu“ in „om“ v branji kaj moti, od njih zvedili, da se tega razločka „zamerkali“ niso. To so nam taki rekli, kteri se novih čerk dolgo niso mogli navaditi. Očitno je tedaj, da groza, ktero „ega“ in „om“ nekterim prizadevuje, le v glavah enostranskih strastnikov rogovili; ljudstvo ne vé nič od tega. Slavni gosp. profesor Metelko je med Krajnci prvi overgel „iga“, „imu“, „im“ (v lokal), ker v sklanjanju prilogov namesto i piše e, ne „lepiga“, ampak „lepaga“, ne „lepimu“, ampak „lepemu“ itd. Vprašavši enkrat gospoda profesorja: kateri obliki i ali e bi oni (salvo e) prednost dali? smo dobili odgovor, da obliki e, ker tudi v sklanjanju namestimena „on“ se e v ravno tistih sklonih piše, kakor pri prilogih z oblikami „ega“, „emu“, „om“, na priliko: on, njega, njemu, njega, pri njem, z njim. Ta prilika se nam kaj važna zdi, in od tega časa hvalimo ukaz sl. ministerstva, ktero, konec storiti nepotrebnih pravdi, je velevalo, da „berila“ za gimnazij se morajo pisati po teh oblikah. Nadjali smo se, da bo s tem konec vse pravde; —